

Model odpowiedzi i schemat punktowania **Poziom rozszerzony**

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Pkt	Kryterium zaliczenia odpowiedzi	Uwagi
1.	F F F P P	0-2	Za prawidłowe oznaczenie zdań: trzech, czterech.....1pkt pięciu.....2pkt	
2.	C. czynny wulkanizm	0-1	Za wybór poprawnego wydarzenia.....1pkt	
3.	Wietrzenie skał	0-1	Za podanie poprawnej nazwy procesu geologicznego.....1pkt	
4.	Np.: Odległość na mapie 1,3 cm 1 cm – 0,6 km 1,3 cm – x x = 0,78 km = 780 m Różnica wysokości: 367 m n.p.m. – 300 m n.p.m. = 67 m Średnie nachylenie stoku: $\frac{67 \text{ m}}{780 \text{ m}} \times 100\% \approx 8,6\%$ Lub $\frac{67 \text{ m}}{0,78 \text{ km}} \approx 85,9\text{‰} \approx 8,6\%$	0-2	Za poprawny sposób obliczenia.....1pkt Za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik.....2pkt	Nie uznajemy zapisu obliczeń zawierających znak „=” w skali mianowanej. Jeśli zdający zapisze znak „=” i poprawnie obliczy wartość nachylenia stoku otrzymuje 1 pkt.
5.	Np.: Równoleżnik – 51°01’N Zwrotnik Koziorożca – 23°27’S 51°01’ + 23°27’ = 74°28’ Odległość w stopniach wynosi 74°28’	0-1	Za prawidłowe obliczenia i prawidłowy wynik.....1pkt	Za sam wynik, bez obliczeń0pkt

6.	Np.: $1 \text{ cm} - 0,6 \text{ km}$ $1 \text{ cm}^2 - 0,36 \text{ km}^2$ $36,58 \text{ cm}^2 - x$ $x = \frac{36,58 \text{ cm}^2 \times 0,36 \text{ km}^2}{1 \text{ cm}^2}$ $x = 13,1688 \text{ km}^2$ $1 \text{ cm} - 2 \text{ km}$ $1 \text{ cm}^2 - 4 \text{ km}^2$ $x - 13,1688 \text{ km}^2$ $x = \frac{13,1688 \text{ km}^2 \times 1 \text{ cm}^2}{4 \text{ km}^2}$ $x = 3,2922 \text{ cm}^2$ $x \approx 3,3 \text{ cm}^2$	0-2	Za poprawny sposób obliczenia1pkt Za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik z mianem.....2pkt	Za sam wynik, bez obliczeń0pkt Uznajemy każde poprawne przybliżenie matematyczne.
7.	Np.: - poznanie budowy geologicznej, - zapoznanie się z gatunkami roślin występujących na tym terenie, - poznanie zwierząt żyjących w lasach Parku Krajobrazowego Chełmy, - zapoznanie się z elementami krajobrazu, - poznanie genezy ostańców skalnych, - nauczanie się zasad zachowania na terenie parku krajobrazowego.	0-2	Za sformułowanie poprawnych celów edukacyjnych: dwóch.....1pkt trzech.....2pkt	
8.	Np.: <u>Nazwa miejscowości:</u> Pomocne <u>Obiekty infrastruktury turystycznej:</u> - gospodarstwo agroturystyczne, - szlak turystyczny, - trasa rowerowa. <u>Nazwa miejscowości:</u> Muchów <u>Obiekty infrastruktury turystycznej:</u> - noclegi, - ścieżka dydaktyczna, - szlak turystyczny.	0-1	Za wybór właściwej miejscowości leżącej w Parku Krajobrazowym Chełmy i podanie trzech obiektów infrastruktury turystycznej.....1pkt	Jeśli wybrano miejscowość, w której nie ma obiektów noclegowych to nie może być ona miejscem noclegu na trasie wycieczki, przyznajemy wówczas za zadanie0pkt

	<u>Nazwa miejscowości:</u> Myślibórz <u>Obiekty infrastruktury turystycznej:</u> - schronisko, - camping, - szlaki turystyczne, - ścieżka dydaktyczna. <u>Nazwa miejscowości:</u> Siedmica <u>Obiekty infrastruktury turystycznej:</u> - gospodarstwo agroturystyczne, - szlak turystyczny, - szlak rowerowy.			
9.	Np.: <u>Obliczenie szerokości geograficznej:</u> $\varphi = 90^0 - h + 23^0 27'$ $\varphi = 90^0 - 38^0 27' + 23^0 27'$ $\varphi = 51^0 33' + 23^0 27'$ $\varphi = 75^0 \text{N}$ <u>Obliczenie długości geograficznej:</u> $1h - 15^0$ $4 \text{ min} - 1^0$ $2h 16 \text{ min} - 34^0$ $\lambda = 34^0 \text{E}$	0-2	Za poprawne obliczenia i poprawny wynik szerokości geograficznej1pkt Za poprawne obliczenia i poprawny wynik długości geograficznej1pkt	
10.	Np.: - monitoring środowiska, - kartowanie terenowe, - szkic terenowy, - obserwacje, - pomiary, - zbieranie próbek.	0-2	Za podanie poprawnych metod: dwóch.....1pkt trzech.....2pkt	
11.	<u>Skąły osadowe okruchowe, np.:</u> - less - ił - glina <u>Skąły osadowe pochodzenia organicznego, np.:</u> - węgiel brunatny - kreda piszcząca - torf <u>Skąły osadowe pochodzenia chemicznego:</u> - gips - siarka	0-2	Za prawidłowe przyporządkowanie do poszczególnych grup skał: czterech,1pkt sześciu.....2pkt	

12.	Formy krasowe: 1. ponor 2. żłobki				0-2	Za prawidłowe rozpoznanie formy: jednej.....1pkt dwóch.....2pkt	
13.	Strefa klimatyczna		Typy gleb		0-1	Za prawidłowe przyporządkowanie wszystkich typów gleb do stref klimatycznych.....1pkt	
	subpolarna		C				
	umiarkowana		B				
	zwrotnikowa		D				
	równikowa		A				
14.	Skreślone: - zawietrznym - ocieplanie - konwekcyjny - dowietrzny - maleje - 0,6°C				0-2	Za skreślenie odpowiednich sformułowań: czterech, pięciu.....1pkt sześciu.....2pkt	
15.	A	B	C	D	0-2	Za poprawne dopasowanie rzek do ustrojów: dwóch, trzech.....1pkt czterech.....2pkt	
	5	3	4	1			
16.	Proces geologiczny		Forma rzeźby		0-2	Za przyporządkowanie prawidłowych form rzeźby: czterech, pięciu.....1pkt sześciu.....2pkt	
	egzaracja		dolina U-kształtna				
	akumulacja eoliczna		wydma				
	abrazja		klif				
	korazja		grzyb skalny				
	erozja wsteczna rzeki		wodospad				
	akumulacja rzeczna		delta				
	17.	A	B	C			
2		3	1	5			
18.	Np.: - siła wiatru, - częstotliwość (frekwencja) wiatru, - wielkość ziaren zwietrzliny, - stopień przesuszenia materiału skalnego, - rodzaj skał budujących podłoże, - klimat (najintensywniej w klimatach suchych, najslabiej w wilgotnych), - stopień pokrycia szatą roślinną.				0-2	Za wymienienie poprawnych czynników: dwóch.....1pkt trzech.....2pkt	

19.	Plutonizm	0-1	Za poprawne nazwanie opisanego procesu.....1pkt																															
20.	A. dajka B. lakkolit C. sill D. batolit	0-2	Za prawidłowe rozpoznanie i podpisanie form: dwóch, trzech.....1pkt czterech.....2pkt																															
21.	Metoda kartodiagramu	0-1	Za podanie poprawnej nazwy metody1pkt																															
22.	<u>Przyczyny, np.:</u> • karczowanie lasów pod rozwój rolnictwa, • pozyskiwanie drewna na potrzeby przemysłu, • wycinanie lasów pod budowę dróg, • zapotrzebowanie na opał. <u>Skutki, np.:</u> • zwiększona erozja gleb, • wymieranie gatunków roślin i zwierząt, • zmiany klimatyczne – spadek wilgotności, • wzrost efektu cieplarnianego.	0-2	Za podanie poprawnych trzech przyczyn.....1pkt Za podanie poprawnych trzech skutków.....1pkt																															
23.	<table><tr><td>Cyfra na mapie</td><td>Nazwa państwa</td><td>Nazwa stolicy</td></tr><tr><td>1.</td><td>Szwecja</td><td>Sztokholm</td></tr><tr><td>2.</td><td>Finlandia</td><td>Helsinki</td></tr><tr><td>3.</td><td>Rosja</td><td>Moskwa</td></tr><tr><td>4.</td><td>Estonia</td><td>Tallin</td></tr><tr><td>5</td><td>Łotwa</td><td>Ryga</td></tr><tr><td>6.</td><td>Litwa</td><td>Wilno</td></tr><tr><td>7.</td><td>Polska</td><td>Warszawa</td></tr><tr><td>8.</td><td>Niemcy</td><td>Berlin</td></tr><tr><td>9.</td><td>Dania</td><td>Kopenhaga</td></tr></table>	Cyfra na mapie	Nazwa państwa	Nazwa stolicy	1.	Szwecja	Sztokholm	2.	Finlandia	Helsinki	3.	Rosja	Moskwa	4.	Estonia	Tallin	5	Łotwa	Ryga	6.	Litwa	Wilno	7.	Polska	Warszawa	8.	Niemcy	Berlin	9.	Dania	Kopenhaga	0-2	Za prawidłowe podpisanie krajów nadbałtyckich wraz ze stolicami: siedmiu, ośmiu.....1pkt dziewięciu.....2pkt	
Cyfra na mapie	Nazwa państwa	Nazwa stolicy																																
1.	Szwecja	Sztokholm																																
2.	Finlandia	Helsinki																																
3.	Rosja	Moskwa																																
4.	Estonia	Tallin																																
5	Łotwa	Ryga																																
6.	Litwa	Wilno																																
7.	Polska	Warszawa																																
8.	Niemcy	Berlin																																
9.	Dania	Kopenhaga																																
24.	Np.: - Pomerania - Bałtyk	0-1	Za podanie prawidłowej nazwy jednego euroregionu.....1pkt																															

25.	Np.: - zanieczyszczenie wód Bałtyku, - zagrożenie wyginięciem populacji różnych gatunków ryb, - rozwój turystyki nadbałtyckiej, - rozwój żeglugi promowej między portami państw nadbałtyckich, - duża ilość wraków statków na dnie Bałtyku zagrażających katastrofą ekologiczną.	0-2	Za podanie problemów: dwóch.....1pkt trzech.....2pkt									
26.	Np.: - ropa naftowa może zablokować dostęp światła pod wodę, co zahamuje fotosyntezę, - wyginą rośliny, - ptaki chcąc się oczyścić będą tracić osłonę tłuszczową i zamarzać, - większe zwierzęta np. walenie wyginą z głodu, bo w wodzie nie będzie pokarmu, - zwierzęta mogą gubić orientację wskutek obecności statków.	0-2	Za wypisanie właściwych zagrożeń: dwóch.....1pkt trzech.....2pkt									
27.	<table border="1"> <tr> <th>Skutek efektu cieplarnianego</th> <th>Przyczyna migracji</th> </tr> <tr> <td>1. Powiększanie się obszarów pustynnych.</td> <td>Emigracja z powodu braku żywności i klęsk głodu.</td> </tr> <tr> <td>2. Podnoszenie się poziomu mórz.</td> <td>Emigracja z powodu zatapiania osad ludzkich.</td> </tr> <tr> <td>3. Wysychanie bagien i torfowisk.</td> <td>Zasiedlanie terenów pobagiennych ze względu na urodzajne gleby możliwe do uprawy.</td> </tr> </table>	Skutek efektu cieplarnianego	Przyczyna migracji	1. Powiększanie się obszarów pustynnych.	Emigracja z powodu braku żywności i klęsk głodu.	2. Podnoszenie się poziomu mórz.	Emigracja z powodu zatapiania osad ludzkich.	3. Wysychanie bagien i torfowisk.	Zasiedlanie terenów pobagiennych ze względu na urodzajne gleby możliwe do uprawy.	0-2	Za podanie poprawnego skutku efektu cieplarnianego i prawidłowe wyjaśnienie jego wpływu na migracje ludności: jednego.....1pkt dwóch.....2pkt	
Skutek efektu cieplarnianego	Przyczyna migracji											
1. Powiększanie się obszarów pustynnych.	Emigracja z powodu braku żywności i klęsk głodu.											
2. Podnoszenie się poziomu mórz.	Emigracja z powodu zatapiania osad ludzkich.											
3. Wysychanie bagien i torfowisk.	Zasiedlanie terenów pobagiennych ze względu na urodzajne gleby możliwe do uprawy.											
28.	Pogłowie bydła – diagram B Pogłowie trzody chlewnej – diagram A	0-1	Za prawidłowe przyporządkowanie obu liter.....1pkt									

29.	Np.: <u>Problem 1.:</u> - współczesne piractwo. <u>Propozycja rozwiązania problemu 1.:</u> współpraca międzynarodowa w zakresie militarnej ochrony statków, na szlakach żeglugowych, gdzie najczęściej atakują piraci np. w pobliżu Somalii. <u>Problem 2.:</u> - zanieczyszczenie wód przez wycieki ze statków i awarie tankowców. <u>Propozycja rozwiązania problemu 2.:</u> przeprowadzić szczegółowe kontrole międzynarodowe i nakładać wysokie kary za używanie niesprawnych i nieszczelnych statków. <u>Problem 3.:</u> - zanieczyszczenie powietrza przez spaliny ze statków, emisja dwutlenku węgla co zwiększa efekt cieplarniany. <u>Propozycja rozwiązania problemu 3.:</u> budować statki o napędzie elektrycznym, wykorzystywać energię słoneczną.		0-2	Za prawidłowe sformułowanie problemu i podanie logicznej propozycji jego rozwiązania: jednego.....1pkt dwóch.....2pkt									
30.	Przyczyny ujemnego przyrostu naturalnego charakterystyczne dla Europy Wschodniej, np.: - kryzys gospodarczy, - bezrobocie, - emigracja przeważnie ludzi młodych, - stopa zgonów na stosunkowo wysokim poziomie. <u>Europy Zachodniej, np.:</u> - kryzys rodziny, - późne zawieranie małżeństw, - późne decydowanie się na macierzyństwo lub ojcostwo, - kariera zawodowa kobiet.		0-2	Za podanie prawidłowych przyczyn ujemnego przyrostu naturalnego: dwóch w Europie Wschodniej.....1pkt dwóch w Europie Zachodniej1pkt LUB Za podanie po jednej przyczynie dla Europy Wschodniej i Europy Zachodniej.....1pkt									
31.	<table><tr><td>A</td><td>Francja</td></tr><tr><td>B</td><td>Polska</td></tr><tr><td>C</td><td>Hiszpania</td></tr><tr><td>D</td><td>Norwegia</td></tr></table>	A	Francja	B	Polska	C	Hiszpania	D	Norwegia		0-2	Za prawidłowe przyporządkowanie państw do diagramów: dwóch, trzech.....1pkt czterech.....2pkt	
A	Francja												
B	Polska												
C	Hiszpania												
D	Norwegia												

32.	<u>Argumenty popierające budowę obwodnicy Augustowa, np.:</u> - wzrost bezpieczeństwa mieszkańców miasta, - zmniejszenie hałasu, - ograniczenie spalin. <u>Argumenty przeciw budowie obwodnicy Augustowa, np.:</u> - zniszczenie naturalnej przyrody, w tym miejsc gniazdowania ptaków i stanowisk chronionych roślin, - hałas płoszący zwierzyń, - zanieczyszczenie środowiska, - naruszenie stosunków wodnych na jednym z najcenniejszych obszarów torfowiskowych.	0-2	Za podanie dwóch poprawnych argumentów popierających budowę obwodnicy Augustowa....1pkt Za podanie dwóch poprawnych argumentów przeciw budowie obwodnicy Augustowa.....1pkt LUB Za podanie jednego poprawnego argumentu popierającego budowę obwodnicy Augustowa i jednego poprawnego argumentu przeciw budowie obwodnicy Augustowa....1pkt	
33.	<u>Obliczenie przyrostu naturalnego:</u> $38\,200\,000 - 1000x - 0,2$ $x = \frac{38200000 \times 0,2}{1000}$ $x = 7640$ <u>Obliczenie przyrostu rzeczywistego:</u> $9300 - 21000 = -11700 \text{ (ujemne saldo migracji)}$ $-11\,700 + 7640 = -4060 \text{ (ujemny przyrost rzeczywisty)}$	0-2	Za poprawne obliczenie przyrostu naturalnego i poprawny wynik.....1pkt Za poprawne obliczenie przyrostu rzeczywistego i poprawny wynik.....2pkt	
34.	Bangladesz, Burundi, Indie, Kenia, Nigeria, Ruanda	0-1	Za wymienienie wszystkich właściwych (sześciu) państw.....1pkt	
35.	Np.: - zwiększenie powierzchni gruntów rolnych przez nawadnianie, osuszanie bagien, - zwiększenie mechanizacji rolnictwa, - racjonalne stosowanie nawozów sztucznych, środków ochrony roślin, - międzynarodowa pomoc żywnościowa, - pomoc finansowa, - edukowanie ludności w zakresie prowadzenia gospodarki rolnej	0-2	Za podanie poprawnych propozycji: dwóch.....1pkt trzech.....2pkt	